

Jan Charytański

"Curriculumrevision - Möglichkeiten und Grenzen", wyd. Frank Achtenhagen i Hilbert L. Meyer, München 1971 : [recenzja]

Collectanea Theologica 44/4, 214-215

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

stkim bogaty zestaw śpiewów związanych ze sprawowaniem sakramentu chrztu. Świeccy mogą sięgnąć do tej książeczki, aby zapoznać się z głównymi punktami teologii chrztu, ze swoją rolą wobec wiary ochrzczonego dziecka, czy wreszcie ze swym udziałem przy sprawowaniu sakramentu. Omawiana pozycja może również służyć pomocą przy organizowaniu rozmów z rodzicami przed chrztem ich dzieci. Jasność i zwięzłość sformułowań czynią tę pozycję prawdziwie funkcjonalną w duszpasterstwie.

Ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

Curriculumrevision — Möglichkeiten und Grenzen, wyd. Frank Achtenhagen i Hilbert L. Meyer, München 1971, Kösel-Verlag, s. 311.

W ostatnich dziesiętkach lat naszego wieku teoria *curriculum* stała się centralnym zagadnieniem w badaniach nad kształceniem młodego pokolenia. W RFN za przykładem Ameryki Północnej od dyskusji i badań przechodzi się już całkowiec do realizowania założeń tej teorii w organizowaniu szkolnictwa, jak również katechezy. Niemniej istnieje wiele różnych ujęć, a także ciągle jeszcze trwają dyskusje nad poszczególnymi założeniami czy rozwiązywaniem. Zarówno studenci, jak i pracujący już nauczyciele nie potrafią wyrobić sobie jasnego osądu, czy dokonywać wyboru między wieloma możliwościami.

Naprzeciw tym trudnościom pragną wyjść redaktorzy analizowanej obecnie pozycji. Choć są autorami czy współautorami niektórych artykułów zawartych w omawianej pozycji, główne jednak ich zadanie polegało na odpowiednim doborze drukowanych już publikacji na temat teorii i badań *curriculum*. Wybrali te artykuły, które przyczyniły się w sposób zdecydowany do skrytalizowania wyników współczesnej dyskusji. Wśród tych artykułów widnieją cztery pozycje autorów amerykańskich, publikowane po raz pierwszy w języku niemieckim, a mające zasadnicze znaczenie dla tych teorii i badań. Przez dobór takich właśnie pozycji, zwykle rozproszonych po różnych czasopismach i nie zawsze dostępnych studentom czy nauczycielom, autorzy pragną umożliwić im dostrzeżenie obecnego stanu badań i dyskusji oraz zajęcie stanowiska wobec różnych prób, czy wreszcie zorientowanie się w możliwościach i słabościach nowego ujęcia.

We wprowadzeniu redaktorzy tłumaczą samą nazwę, ukazując jej dalekie źródła w ujęciach XVIII w. Zaznaczają jednak, że obecne określenie wychodzi daleko poza sam plan nauczania, obejmując zarówno proces uczenia się, jak i zagadnienie celów czy uwzględnienie postulatów i wpływów wszystkich ugrupowań społecznych zainteresowanych kształceniem młodego pokolenia. Jednocześnie wprowadzenie szkicuje w głównych rysach rozwój badań nad *curriculum*, podkreślając bardzo mocno wkład w ostatniej fazie S. B. Robinsona.

Artykuły zostały przez redaktorów podzielone według trzech zasadniczych zagadnień. Część pierwsza obejmuje artykuły dotyczące podstawowych pojęć w teorii *curriculum*. Tu właśnie występują artykuły autorów amerykańskich Johna I. Goodlanda i M. Johnsona, jak również artykuł Robinsona, ukazujący jego własną koncepcję.

W części drugiej autorzy zgromadzili artykuły omawiające poszczególne zagadnienia metodologiczne. Na pierwszym miejscu występują dwaj następni autorzy amerykańscy D. R. Kratwohl i R. E. Schutz. Z niemieckich autorów na uwagę zasługuje współredaktor omawianej pracy, H. L. Meyer, omawiający zagadnienie dedukcji w badaniach *curriculum*, któremu zresztą poświęcił osobną pracę, omówioną poniżej.

Trzecia część odnosi się już do zagadnień bardziej szczegółowych. Jeden z artykułów omawia zastosowania wspomnianej teorii w badaniach

w RFN. W innych analizuje się problem demokratyzacji planów nauczania, podsuwa się zastosowanie teorii *curriculum* w nauczaniu języków obcych, wreszcie rozważa się zagadnienie decyzji odnośnie do określenia celów nauczania.

Analizowana pozycja zawiera również bogatą literaturę przedmiotu. Jest więc ogromnie instruktynwa i rzeczywiście wprowadza czytelnika w centrum współczesnej teorii kształcenia. Trzeba jednak zaznaczyć, że jest zbiorem artykułów specjalistycznych i bez uprzedniego ogólnego zorientowania w problematyce jest dosyć trudna. Niemniej należy ją polecić zarówno wykładowcom pedagogiki i dydaktyki, jak również wykładowcom katechetyki, ponieważ w ostatnich latach ujęcia katechetyczne w krajach języka niemieckiego idą w tym właśnie kierunku.

Ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

Hilbert L. MEYER. *Einführung in die Curriculum-Methodologie*, München 1972, Kösel Verlag, s. 356.

Teoretycy teorii *curriculum* stworzyli już cały szereg technik badawczych, jak również modeli reorganizacji szkolnictwa. Z tymi inicjatywami wiąże się wielkie nadzieje odnośnie do reformy kształcenia młodego pokolenia. W tej wielkiej różnorodności kryje się jednak pewna niepewność czy też z drugiej strony nieusprawiedliwione w całej pełni oczekiwania. Autor, asystent naukowy przy instytucie badań naukowych nad procesem wychowania przy uniwersytecie w Monasterze, pragnie przebadać stan dotychczasowy i ocenić go z określonego punktu widzenia. Wychodzi z założenia, że realna ocena możliwego wkładu *Curriculumforschung* w całościową reformę szkolnictwa może się dokonać jedynie na drodze krytycznej analizy metodologicznie uzasadnionych form jej efektywnego działania.

Analizie poddaje najważniejsze pozycje amerykańskie i zachodniemieckie z punktu widzenia metodologicznego. Linię przewodnią stanowi pojęcie dedukcji. Za punkt wyjścia przyjmuje analizę dydaktyki normatywnej, jak również dogmatyzującej. Dydaktyka normatywna w swych różnorodnych historycznie formach wyprowadzała swe konstrukcje i uzasadnienia poprzez dedukcję z istniejących i niepodawanych w wątpliwąść założeń światopoglądowych i religijnych, nie zastanawiając się nad metodologiczną poprawnością swych dedukcji. Humanistyczna, naukowa teoria planów nauczania, mająca swych zwolenników i w naszych czasach, uwzględnia już wiele czynników socjologicznych warunkujących kształtowanie programów i celów nauczania. Opierając się na badaniach historycznych dostrzega zależność tych planów od działających sił politycznych. Brak w niej jednak właściwego ujęcia stosunku teorii do praktyki, jak również naukowych metod badawczych umożliwiających obiektywną decyzję. *Curriculumforschung* przejmuje założenie poprzedniego kierunku, to jest wpływ ugrupowań społecznych na ukierunkowanie celów i planów kształcenia. W oparciu jednak o naukowe techniki badań procesów społecznych pragnie zobiektywizować podejmowanie decyzji, włączając również sprzężenie zwrotne teoria-praktyka.

W części pierwszej swej pracy autor wyjaśnia zasadniczy problem, a zwłaszcza centralne pojęcie „dedukcji”. W drugiej części autor pragnie wykazać, że problem „dedukcji” istnieje również w naukowo-doświadczalnym ukierunkowanym *Curriculumforschung* i że tu również nie został w pełni rozwiązany. W trzeciej części autor w oparciu o naukowo-doświadczalne zrozumienie metody wyprowadza definicję „dedukcji” dla uzyskania miernika, według którego będzie można przyjąć takie teorie i modele czy wreszcie techniki badawcze, które umożliwią naukowo-doświadczalne zobiektywizowanie procesu przemian odnośnie do celów i norm kształcenia. W czwar-